

เอกสารนี้ไม่สามารถใช้อ้างอิงทางกฎหมายได้เนื่องจากการปฏิบัติต้องปรับตามสถานการณ์

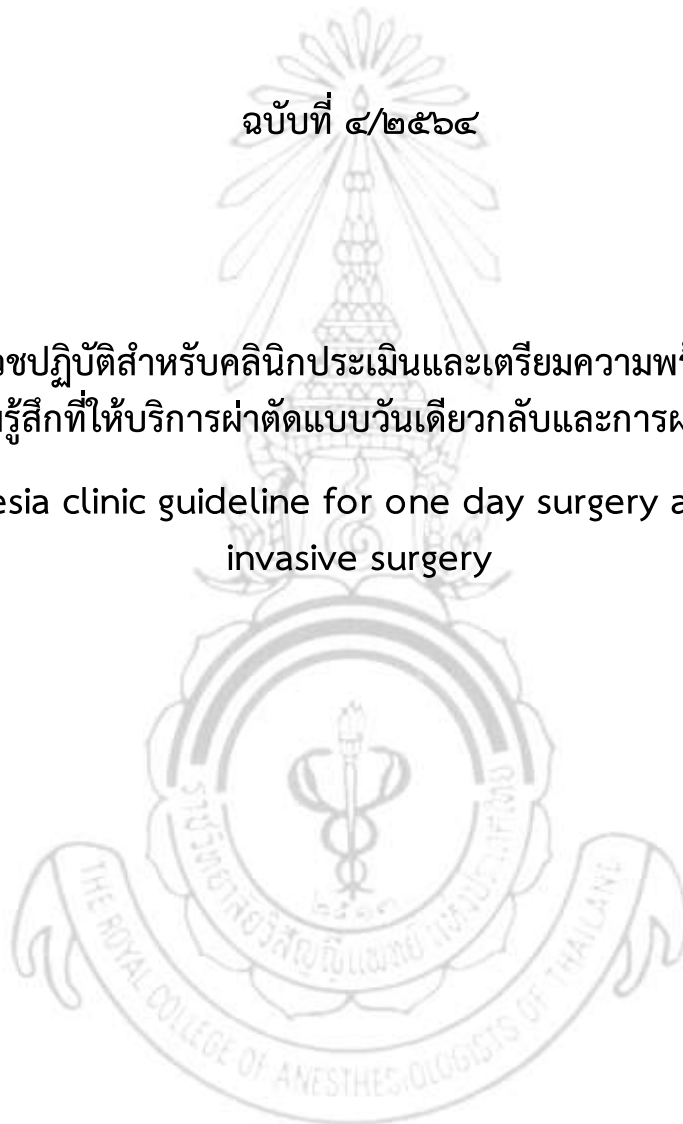

ประกาศราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย

ฉบับที่ ๔/๒๕๖๔

เรื่อง แนวทางเวชปฏิบัติสำหรับคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนการ
ระงับความรู้สึกที่ให้บริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับและการผ่าตัดแผลเล็ก

Pre-anesthesia clinic guideline for one day surgery and minimally
invasive surgery

บทนำ

เนื่องจากการพัฒนาระบบบริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (one day surgery; ODS) และการผ่าตัดแผลเล็ก (minimally invasive surgery; MIS) เป็นนโยบายส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 ที่กระทรวงสาธารณสุขมุ่งเน้นและให้ความสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการเทคโนโลยีทางการแพทย์ขั้นสูงที่มีคุณภาพ เข้าถึงบริการได้อย่างรวดเร็ว ลดระยะเวลาการรอคิวผ่าตัด ลดความแออัดในโรงพยาบาล ลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาผู้ป่วยของประเทศ ประหยัดเวลาของผู้ป่วยและญาติ ดังนั้นเพื่อให้ระบบบริการ ODS และ MIS มีมาตรฐานและความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย จึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือห้องตรวจเป็นคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนการระงับความรู้สึก (pre-anesthesia clinic; PAC) เพื่อประเมินสุขภาพ ความเสี่ยง และเตรียมความพร้อมผู้ป่วยและญาติ ทั้งร่างกายและจิตใจก่อนผ่าตัด

แนวทางเวชปฏิบัตินี้คณะผู้จัดทำได้ดำเนินการภายใต้กำกับของราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย แนวทางนี้อาจปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม หากมีผลการศึกษายืนยันการรักษาที่แตกต่าง รวมถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ ต่อไปในอนาคต อนึ่ง คณะผู้จัดทำไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการจัดทำแนวทางเวชปฏิบัติแต่อย่างใด

คำจำกัดความ

คลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนการระงับความรู้สึก (pre-anesthesia clinic; PAC) หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่ประเมินและเตรียมความพร้อมผู้ป่วยและญาติก่อนการผ่าตัดหรือหัตถการโดยบุคลากรทางวิสัญญี

การผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ (one day surgery; ODS) หมายถึง การรับผู้ป่วยเข้ามาเพื่อรับการรักษาทำหัตถการหรือผ่าตัดที่ได้มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้า และสามารถให้กลับบ้านในวันเดียวกันกับวันที่รับไว้ทำหัตถการหรือผ่าตัด หรืออยู่ในโรงพยาบาลตั้งแต่ 2 ชั่วโมง ถึงเวลาจำหน่ายออกไม่เกิน 24 ชั่วโมง

การผ่าตัดแผลเล็ก (minimally invasive surgery; MIS) หมายถึง การผ่าตัดผ่านกล้อง ได้แก่ laparoscopic cholecystectomy, laparoscopic colectomy, laparoscopic hysterectomy, video-assisted thoracic surgery

วัตถุประสงค์

เป็นแนวทางสำหรับการจัดตั้งและให้บริการของคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมก่อนการระงับความรู้สึกสำหรับการผ่าตัดแบบ ODS และ MIS เพื่อลดอุบัติการณ์ของการเลื่อนหรืองดผ่าตัดเนื่องจากผู้ป่วยไม่พร้อม ลดระยะเวลาการนอนในโรงพยาบาลเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนผ่าตัด ลดการปรึกษาอายุรแพทย์แบบรีบด่วนก่อนผ่าตัด ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนในช่วงระหว่างและหลังผ่าตัด และเพิ่มความพึงพอใจของผู้ป่วยและญาติ

โครงสร้าง

1. สถานที่ อาจจัดตั้งเป็นห้องตรวจที่ตึกผู้ป่วยนอกโดยมีมาตรฐานด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกับแผนกผู้ป่วยนอก หรือใช้พื้นที่บริเวณแผนกห้องผ่าตัดจัดเป็นสัดส่วนในการให้บริการ
2. บุคลากร วิสัญญีแพทย์หรือวิสัญญีพยาบาล ร่วมกับบุคลากรการแพทย์อื่น ๆ ถ้าวิสัญญีพยาบาลเป็นผู้ประเมิน ควรสามารถขอปรึกษาวิสัญญีแพทย์ได้

ขั้นตอนการส่งผู้ป่วยมาคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมก่อนการผ่าตัด (รูปที่ 1)

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อผู้ป่วยได้รับการวางแผนให้เข้ารับการผ่าตัด แพทย์เจ้าของไข้ควรพิจารณารวบรวมข้อมูลเบื้องต้นของผู้ป่วยจากการซักประวัติ ตรวจร่างกาย และผลส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ

การส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการที่เหมาะสม ควรพิจารณาจาก อายุ โรคและความผิดปกติต่าง ๆ ยาที่ผู้ป่วยได้รับ และชนิดการผ่าตัด ปัจจุบันราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทยได้ออกแนวทางเวชปฏิบัติเพื่อเป็นเครื่องมือส่งเสริมคุณภาพของการบริการด้านสุขภาพอย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า อย่างไรก็ตามแนวทางเวชปฏิบัตินี้ไม่ใช่ข้อบังคับ ผู้ปฏิบัติงานสามารถปรับเปลี่ยนได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และเหตุผลที่สมควรโดยใช้วิจารณญาณอย่างเหมาะสม โรงพยาบาล/สถานพยาบาลอาจปรับแนวทางเวชปฏิบัติของราชวิทยาลัยฯ เพื่อเป็นแนวทางหรือข้อแนะนำการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเบื้องต้นให้เข้ากับการบริหารของสถานพยาบาลนั้น ๆ ตามคำแนะนำของราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทยปี พ.ศ. 2562 ผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับ ส่วนใหญ่เป็นการผ่าตัดเล็กที่มีความเสี่ยงต่ำ จึงควรส่งตรวจเฉพาะที่มีข้อบ่งชี้จากปัจจัยตัวผู้ป่วยแต่ละราย

ขั้นตอนที่ 2 แพทย์เจ้าของไข้ส่งปรึกษาคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมฯ เพื่อประเมิน เตรียมความพร้อม และให้คำแนะนำผู้ป่วยก่อนการระงับความรู้สึก รายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อ “แนวปฏิบัติการประเมินและเตรียมความพร้อมผู้ป่วย”

ขั้นตอนที่ 3 คลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมฯ อาจพิจารณาส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมในกรณีที่มีข้อบ่งชี้ เช่น การตรวจค่าการแข็งตัวของเลือด (coagulogram) ในผู้ป่วยที่มีประวัติเลือดออกผิดปกติหรือเลือดหยุดยาก การตรวจค่าการทำงานของตับ (liver function test) ในผู้ป่วยที่ตรวจร่างกายพบอาการตัวเหลือง ตาเหลือง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4 คลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมฯ อาจส่งผู้ป่วยปรึกษาแพทย์เฉพาะทางด้านอื่น ๆ ในกรณีที่มีข้อบ่งชี้ เช่น ผู้ป่วยที่ทำกิจกรรมประจำวันไม่ได้ มีโรคประจำตัวที่ยังควบคุมได้ไม่ดี ตรวจร่างกายพบ ความดันเลือดมากกว่า 180/110 มม.ปรอท ตรวจพบเสียงฟู่ของหัวใจ (murmur) เสียงหายใจผิดปกติ ความรู้สึกตัว (consciousness) ผิดปกติ หรือพบความผิดปกติของผลตรวจทางห้องปฏิบัติการ เช่น ค่าความเข้มข้นของเลือด (hematocrit) จำนวนเกล็ดเลือด (platelet count) คลื่นไฟฟ้าหัวใจ (electrocardiogram) หรือภาพรังสีทรวงอก (chest X-ray) โดยอาจพิจารณาส่งปรึกษาอายุรแพทย์โรคหัวใจเพื่อตรวจสอบสมรรถภาพหัวใจขณะออกกำลังกาย (exercise stress test) หรือบันทึกภาพหัวใจด้วยคลื่นเสียงความถี่สูงขณะกระตุ้นหัวใจให้เกิดความเครียด (stress echocardiography) อายุรแพทย์โรคปอดเพื่อตรวจสอบสมรรถภาพปอด (pulmonary function test) หรืออัลตราซาวด์หลอดเลือดเพื่อตรวจหลอดเลือดดำด้วยเครื่องความถี่สูง (vascular Doppler) ตามความเหมาะสม

อย่างไรก็ดีคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมฯ ต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่ต้องเลื่อนการผ่าตัดออกไปเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่จะได้จากการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นหรือปรึกษาแพทย์เฉพาะทางเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากชนิดและความรีบด่วนของการผ่าตัด ความเสี่ยง และตัดสินใจอย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 5 หากผู้ป่วยไม่มีข้อบ่งชี้ของการส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการอื่นหรือปรึกษาแพทย์เฉพาะทางเพิ่มเติม ก็สามารถส่งผู้ป่วยกลับไปพบแพทย์เจ้าของไข้เพื่อทราบผลการประเมินก่อนผ่าตัดและนัดผ่าตัดได้เป็นลำดับถัดไป

รูปที่ 1 ขั้นตอนการส่งผู้ป่วยมาคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมก่อนการผ่าตัด

แนวปฏิบัติการประเมินและเตรียมความพร้อมผู้ป่วย

1. ประเมินสภาพผู้ป่วย ความสามารถในการทำกิจกรรม (functional capacity) ประวัติการผ่าตัดและการระงับความรู้สึก ปัญหาและภาวะแทรกซ้อนที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น การใส่ท่อช่วยหายใจยาก การคลื่นไส้อาเจียนหลังผ่าตัดมาก ประวัติการใช้ยา อาหารเสริมและสมุนไพร การแพ้ยา การตีเมเหล้า สูบบุหรี่ ประวัติภาวะแทรกซ้อนจากการระงับความรู้สึกในครอบครัว เช่น malignant hyperthermia
2. ประเมินระดับความรุนแรง และภาวะแทรกซ้อนของโรคประจำตัว รวมทั้งการรักษาที่ได้รับ
3. ประเมินความเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อน
  - 3.1. ประเมิน ความเสี่ยงตาม American Society of Anesthesiologist (ASA) physical status classification (ภาคผนวก1)
  - 3.2. ประเมินความเสี่ยงของภาวะหยุดหายใจขณะหลับจากอุดกั้น (obstructive sleep apnea, OSA) เช่น ใช้แบบสอบถาม STOP-BANG เป็นเครื่องมือคัดกรอง
  - 3.3. ประเมินทางหายใจ เพื่อประเมินโอกาสใส่ท่อช่วยหายใจยาก
  - 3.4. ประเมินความเสี่ยงของการเกิดภาวะแทรกซ้อนระบบหัวใจและหลอดเลือด ในกลุ่มผู้ป่วยที่มีประวัติโรคหลอดเลือดหัวใจหรือมีปัจจัยเสี่ยงของโรคหลอดเลือดหัวใจ เช่น ประเมินตามแนวทางของ ACC/AHA ปี ค.ศ. 2014 หรือ ESC/ESA ปี ค.ศ. 2014
4. ประเมินการติดเชื้อทางหายใจส่วนต้นก่อนผ่าตัดโดยเฉพาะผู้ป่วยเด็ก เนื่องจากเป็นปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อนทางหายใจ เช่น หลอดลมตีบเกร็ง หากต้องใส่ท่อช่วยหายใจอาจชักนำให้เกิดการติดเชื้อสู่ปอด ควรเลื่อนการผ่าตัดที่ไม่เร่งด่วนออกไปอย่างน้อย 4 สัปดาห์
5. ประสานงานในการส่งปรึกษาอายุรแพทย์หรือแพทย์เฉพาะทางด้านอื่น ๆ
  - 5.1. เมื่อพบความผิดปกติจากการ ชักประวัติ ตรวจร่างกายหรือผลตรวจทางห้องปฏิบัติการผิดปกติ เพื่อร่วมประเมินและพิจารณาส่งตรวจพิเศษอื่น ๆ
  - 5.2. เพื่อควบคุมโรคประจำตัวให้อยู่ในระดับที่เหมาะสมและแก้ไขภาวะผิดปกติอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ป่วยอยู่ในสภาพที่พร้อมก่อนรับผู้ป่วยไว้ในโรงพยาบาล เช่น ควบคุมภาวะเบาหวานและความดันโลหิตสูง ควบคุมโรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง แก้ไขภาวะชืด ปรับสมดุลเกลือแร่ในร่างกายให้ปกติ
6. แนะนำให้ผู้ป่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดความเสี่ยงการเกิดภาวะแทรกซ้อน ได้แก่ หยุดสูบบุหรี่ก่อนผ่าตัด 4-8 สัปดาห์ หยุดดื่มสุร่าก่อนผ่าตัด 2-8 สัปดาห์
7. ให้คำแนะนำด้านการจัดการยาที่ผู้ป่วยใช้ ดังนี้
  - 7.1. ยาที่ควรให้จนถึงเช้าวันผ่าตัด ได้แก่ ยากลุ่ม beta-blocker ยากลุ่ม calcium channel blocker
  - 7.2. ยาที่ควรงดเช้าวันผ่าตัด ได้แก่ ยาเบาหวานกลุ่ม sulfonylurea ยา metformin ยากลุ่ม angiotensin converting enzyme inhibitor (ACEI) และ angiotensin receptor blocker (ARB) ที่ทานเนื่องจากโรคความดันโลหิตสูง และยาขับปัสสาวะ
  - 7.3. ยาต้านเกล็ดเลือด ยาต้านการแข็งตัวของเลือด ยาควบคุมจังหวะการเต้นของหัวใจ ควรพิจารณาร่วมกับศัลยแพทย์ อายุรแพทย์ ถึงข้อบ่งชี้ของการใช้ยา ผลดีและผลเสียของการหยุดยาและการทานยาต่อ
  - 7.4. ยาชนิดอื่น ๆ ควรปรึกษาแพทย์ผู้รักษาหรือแพทย์เฉพาะทางตามระบบที่ผู้ป่วยมีปัญหาพร้อมพิจารณา

8. ให้ข้อมูลผู้ป่วยเกี่ยวกับการระงับความรู้สึก ตามแนวทางพัฒนาการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการระงับความรู้สึก ของ ราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562
9. แนะนำการปฏิบัติตัวก่อน ระหว่างและหลังการผ่าตัด แก่ผู้ป่วยและญาติ พร้อมแจกเอกสารคำแนะนำ
10. บันทึกข้อมูลการประเมินผู้ป่วยก่อนการระงับความรู้สึกลงในเวชระเบียน

คำแนะนำการคัดเลือกผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดแบบ ODS

1. **ปัจจัยจากตัวผู้ป่วย** ควรพิจารณาเลือกผู้ป่วยดังนี้
  - 1.1. ASA class 1 หมายถึงผู้ป่วยที่แข็งแรงดี ไม่มีโรคประจำตัว
  - 1.2. ASA class 2 หมายถึง ผู้ป่วยมีโรคประจำตัว แต่สามารถควบคุมได้ดีและไม่มีการทำลายของอวัยวะ เป้าหมาย (end organ damage) เช่น ผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่ควบคุมได้ดี (systolic blood pressure <180 มม.ปรอท และ diastolic blood pressure <110 มม.ปรอท) หรือ โรคเบาหวานที่ควบคุมได้ดี
  - 1.3. ไม่มีความเสี่ยงสูงในการให้ยาระงับความรู้สึก ได้แก่ การใส่ท่อช่วยหายใจยาก การเสี่ยงสำลักอาหารเข้าสู่ปอด (pulmonary aspiration) การเกิดภาวะหยุดหายใจขณะหลับจากการอุดกั้น (obstructive sleep apnea)
  - 1.4. ไม่มีประวัติแพ้ยาชา แพ้ยาสลบ
  - 1.5. ไม่มีประวัติ malignant hyperthermia ในครอบครัว
  - 1.6. เด็กที่มีประวัติคลอดก่อนกำหนด จะต้องมียุ่ postconceptual age (PCA) มากกว่า 60 สัปดาห์
2. **ปัจจัยจากการผ่าตัด** การผ่าตัดที่เหมาะสมสำหรับทำแบบวันเดียวกลับควรเป็น
  - 2.1. เป็นการผ่าตัดที่เสียเลือดน้อย
  - 2.2. เป็นการผ่าตัดที่ทำให้เกิดความปวดหลังผ่าตัดระดับน้อยถึงปานกลาง และสามารถระงับปวดได้ด้วยยา รับประทาน
3. **ปัจจัยด้านสังคม** คือ
  - 3.1. มีญาติหรือผู้ดูแลที่บ้าน
  - 3.2. ผู้ป่วยและญาติสามารถสื่อสารได้ดี มีความเข้าใจในการปฏิบัติตัวก่อนและหลังการผ่าตัด
  - 3.3. บ้านไม่ห่างไกลกับสถานพยาบาล และเดินทางไปได้สะดวก
  - 3.4. มีโทรศัพท์เพื่อติดต่อสื่อสารในภาวะฉุกเฉิน

คำแนะนำการให้ข้อมูลผู้ป่วยและญาติที่มารับการระงับความรู้สึกสำหรับการผ่าตัดแบบ ODS และ MIS

การให้ความรู้แก่ผู้ป่วยและญาติก่อนการระงับความรู้สึกเป็นส่วนสำคัญเพื่อผู้ป่วยและญาติเข้าใจและสามารถปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง ลดความวิตกกังวล ทำให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ป่วย ควรจัดทำเป็นเอกสารแจกให้ผู้ป่วยและญาติประกอบคำอธิบาย สาระสำคัญควรประกอบด้วย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับการระงับความรู้สึก เพื่อให้ผู้ป่วยทราบชนิดของการให้ความรู้สึก ข้อดี ข้อจำกัด ตลอดจนความเสี่ยงหรือภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้ง การฟื้นตัวจากการระงับความรู้สึก

2. การเตรียมตัวก่อนการระงับความรู้สึก โดยเฉพาะผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดแบบ ODS ที่ผู้ป่วยและญาติต้องเตรียมตัวก่อนผ่าตัดเอง
  - 2.1. การงดน้ำและอาหารก่อนผ่าตัด เพื่อป้องกันการสูดสำลักน้ำย่อยหรือเศษอาหารจากกระเพาะอาหารเข้าไปสู่ปอดระหว่างการได้รับยาระงับความรู้สึก ควรระบุเวลาและชนิดอาหารที่ผู้ป่วยงดตามบริบทของผู้ป่วยให้ชัดเจน

ชนิดของน้ำและอาหารที่รับประทาน	ระยะเวลาก่อนการระงับความรู้สึก
ของเหลวใส (clear fluids) ได้แก่ น้ำเปล่า น้ำหวาน น้ำผลไม้ไม่มีกาก	ให้ได้ถึง 2 ชั่วโมง
นมแม่ (breast milk)	ให้ได้ถึง 4 ชั่วโมง
นมผง นมวัว นมชนิดต่าง ๆ (infant formula, nonhuman milk)	ให้ได้ถึง 6 ชั่วโมง
อาหารมื้อเบา (light meals) ได้แก่ ขนมปัง ข้าวต้มเปล่าไม่มีเนื้อสัตว์	ให้ได้ถึง 6 ชั่วโมง
อาหารมื้อหนัก (meat/fatty solid meals) ได้แก่ อาหารที่มีเนื้อวัว เนื้อหมู อาหารทอด อาหารที่มีไขมันสูง รวมถึงการรับประทานอาหารในปริมาณมาก	ให้ได้ถึง 8 ชั่วโมง

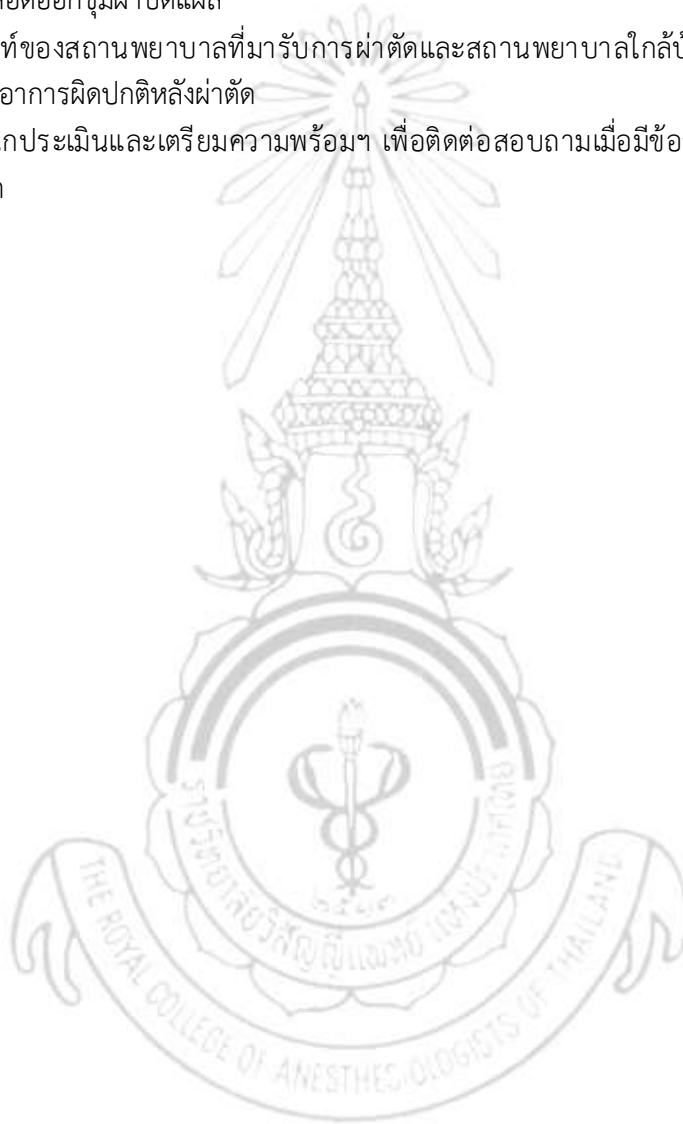
- 2.2. ในกรณีผู้ป่วยมีโรคประจำตัว ต้องแจ้งยาที่ต้องงดก่อนผ่าตัดและยาที่ต้องรับประทานต่อเนื่องจนถึงวันผ่าตัด
- 2.3. ควรหยุดสูบบุหรี่ 4-8 สัปดาห์ ก่อนผ่าตัด เพื่อช่วยให้เยื่อปอดลดการทำงานได้ดีขึ้น ขับเสมหะดีขึ้นและลดภาวะแทรกซ้อนทางระบบหายใจ
- 2.4. ควรหยุดดื่มสุรา 2-8 สัปดาห์ ก่อนผ่าตัด
- 2.5. กรณีผู้ป่วยมีอาการ ใช้ ไอ มีน้ำมูก 2-4 สัปดาห์ ก่อนวันผ่าตัด ควรติดต่อคลินิกประเมินความพร้อมและเตรียมผู้ป่วยๆ เพื่อประเมินว่าจำเป็นต้องเลื่อนการผ่าตัดหรือไม่
- 2.6. สำหรับผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดแบบ ODS ต้องแจ้งเพิ่มเติม ให้เตรียมญาติหรือผู้ที่สามารถดูแลผู้ป่วยขณะเดินทางกลับบ้านและพักฟื้นที่บ้านด้วย
3. การปฏิบัติตัวและการดูแลหลังการระงับความรู้สึก
  - 3.1. การจัดการความปวดหลังผ่าตัด การทานอาหาร การเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อช่วยให้ฟื้นตัวเร็ว การบริหารการหายใจ
  - 3.2. สำหรับผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดแบบ ODS ต้องแจ้งการปฏิบัติตัวเพิ่มเติมดังนี้
    - 3.2.1. กรณีได้รับการระงับความรู้สึกแบบทั่วไป หรือได้รับยากล่อมประสาท จะมีผลต่อการตัดสินใจในช่วง 24 ชั่วโมงแรก ผู้ป่วยไม่ควรขับรถ ทำงานเกี่ยวกับเครื่องยนต์ ตัดสินใจเกี่ยวกับเอกสารทางกฎหมาย ต้มสุราหรือสูบบุหรี่
    - 3.2.2. กรณีได้รับการระงับความรู้สึกเฉพาะส่วน ระหว่างที่ยังรู้สึกชาอยู่ ผู้ป่วยควรป้องกันมิให้ส่วนของร่างกายถูกกดหรือถูกของร้อนจัด/เย็นจัด

3.2.3.อาการผิดปกติที่ญาติควรติดต่อสถานพยาบาล

- อาการปวดที่มากขึ้นและไม่สามารถบรรเทาด้วยยาแก้ปวดที่ได้รับ
- มีอาการคลื่นไส้ อาเจียนมากจนไม่สามารถกินอาหารหรือและดื่มน้ำได้
- ไม่สามารถถ่ายปัสสาวะได้
- แผลมีเลือดออกชุ่มผ้าปิดแผล

3.2.4. เบอร์โทรศัพท์ของสถานพยาบาลที่มารับการผ่าตัดและสถานพยาบาลใกล้บ้านที่ญาติจะสามารถติดต่อได้ถ้ามีอาการผิดปกติหลังผ่าตัด

4. เบอร์โทรศัพท์ของคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมๆ เพื่อติดต่อสอบถามเมื่อมีข้อสงสัยในการเตรียมตัวก่อนการระงับความรู้สึก

ภาคผนวก 1 การประเมินความเสี่ยงตาม American Society of Anesthesiologist (ASA) physical status (PS) classification

ASA	คำจำกัดความ	ตัวอย่างในผู้ป่วยผู้ใหญ่	ตัวอย่างในผู้ป่วยเด็ก	ตัวอย่างในผู้ป่วยสูติกรรม
ASA class 1	ผู้ป่วยที่แข็งแรงดี ไม่มีโรคประจำตัว	<ul style="list-style-type: none"> - Healthy, non-smoking, no or minimal alcohol use 	<ul style="list-style-type: none"> - Healthy (no acute or chronic disease), normal BMI percentile for age 	
ASA class 2	ผู้ป่วยมีโรคประจำตัวอยู่ในระดับรุนแรงน้อยและควบคุมได้ดี	<ul style="list-style-type: none"> - Mild diseases only without substantive functional limitations - Current smoker - Social alcohol drinker - Obesity (30<BMI<40) - Well-controlled DM/HTN - Mild lung disease 	<ul style="list-style-type: none"> - Asymptomatic congenital cardiac disease - Well controlled dysrhythmias - Asthma without exacerbation - Well controlled epilepsy - Non-insulin dependent DM - Abnormal BMI percentile for age - Mild/moderate OSA - Oncologic state in remission - Autism with mild limitations 	<ul style="list-style-type: none"> - Normal pregnancy - Well controlled gestational HTN - Diet-controlled gestational DM - Controlled preeclampsia without severe features
ASA class 3	ผู้ป่วยมีโรคประจำตัวอยู่ในระดับปานกลางถึงรุนแรง ควบคุมได้ไม่ดี	<ul style="list-style-type: none"> - Substantive functional limitations - Poorly controlled DM, HTN, COPD - Morbid obesity (BMI ≥40) - Active hepatitis - Alcohol dependence or abuse - Implanted pacemaker - Moderate reduction of ejection fraction - ESRD undergoing regularly scheduled dialysis - History (>3 months) of MI, CVA, TIA, or CAD/stents 	<ul style="list-style-type: none"> - Uncorrected stable congenital cardiac abnormality - Asthma with exacerbation - Poorly controlled epilepsy - insulin dependent DM - Morbid obesity - Malnutrition - Severe OSA - Oncologic state - Renal failure - History of organ transplantation - Brain/spinal cord malformation - Symptomatic hydrocephalus - Premature infant PCA <60 weeks - Autism with severe limitations - Metabolic disease - Difficult airway - Long term parenteral nutrition. - Full infants <6 weeks of age. 	<ul style="list-style-type: none"> - Preeclampsia with severe features - DM with complications or high insulin requirements - Thrombophilic disease requiring anticoagulation

ภาคผนวก 1 การประเมินความเสี่ยงตาม American Society of Anesthesiologist (ASA) physical status (PS) classification (ต่อ)

ASA	คำจำกัดความ	ตัวอย่างในผู้ป่วยผู้ใหญ่	ตัวอย่างในผู้ป่วยเด็ก	ตัวอย่างในผู้ป่วยสูติกรรม
ASA class 4	ผู้ป่วยมีโรคประจำตัวที่มีความรุนแรง	<ul style="list-style-type: none"> - Recent (<3 months) MI, CVA, TIA or CAD/stents - Ongoing cardiac ischemia or severe valve dysfunction - Severe reduction of ejection fraction - Shock, sepsis, DIC, ARD - ESRD not undergoing regularly scheduled dialysis 	<ul style="list-style-type: none"> - Symptomatic congenital cardiac abnormality - Congestive heart failure - Active sequelae of prematurity - Acute hypoxic-ischemic encephalopathy - Shock, sepsis, DIC - Automatic implantable cardioverter-defibrillator - Ventilator dependence - Endocrinopathy - Severe trauma - Severe respiratory distress - Advanced oncologic state 	<ul style="list-style-type: none"> - Preeclampsia with severe features complicated by HELLP or other adverse events - Peripartum cardiomyopathy with EF <40 - Uncorrected/ decompensated acquired or congenital heart disease,
ASA class 5	ผู้ป่วยที่มีอาการรุนแรงมากและมีโอกาสเสียชีวิต ถ้าไม่ได้รับการผ่าตัด	<ul style="list-style-type: none"> - Ruptured abdominal/ thoracic aneurysm - Massive trauma - Intracranial bleed with mass effect - Ischemic bowel in the face of significant cardiac pathology or multiple organ/system dysfunction 	<ul style="list-style-type: none"> - Massive trauma, intracranial hemorrhage with mass effect - Patient requiring ECMO - Respiratory failure or arrest - Malignant hypertension - Decompensated congestive heart failure - Hepatic encephalopathy - Ischemic bowel or multiple organ/system dysfunction 	<ul style="list-style-type: none"> - Uterine rupture
ASA class 6	ผู้ป่วยภาวะสมองตายหรือการบริจาควัย		-	-

* การเพิ่ม "E" หมายถึงการผ่าตัดฉุกเฉิน

เอกสารอ้างอิง

1. ราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย. แนวทางการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการระงับความรู้สึก (Guidance for patient information about anesthesia) ประกาศราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562
2. ราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย. คำแนะนำทางเวชปฏิบัติในการประเมินผู้ป่วยก่อนการระงับความรู้สึก (Practice advisory for preanesthesia evaluation) ประกาศราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย ปี พ.ศ. 2562
3. มิ่งขวัญ วงษ์ยิ่งสิน. การประเมินและเตรียมความพร้อมก่อนการระงับความรู้สึก. ใน: มานี รักษาเกียรติศักดิ์, อรุณา ชัยวัฒน์, มิ่งขวัญ วงษ์ยิ่งสิน, พัชรียา นีวัฒน์ภูมิมนตรี, อาจบดีนทร์ วินิจกุล, บรรณาธิการ. การประเมินผู้ป่วยก่อนการผ่าตัด. กรุงเทพฯ: ภาควิชาวิสัญญีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล; 2563 หน้า 1-26.
4. Bailey CR, Ahuja M, Bartholomew K, Bew S, Forbes L, Lipp A, Montgomery J, Russon K, Potparic O, Stocker M. Guidelines for day-case surgery 2019: Guidelines from the Association of Anaesthetists and the British Association of Day Surgery. *Anaesthesia*. 2019 Jun;74(6):778-792.
5. Fleisher LA, Fleischmann KE, Auerbach AD, Barnason SA, Beckman JA, Bozkurt B, et al. 2014 ACC/AHA guideline on perioperative cardiovascular evaluation and management of patients undergoing noncardiac surgery: a report of the American College of Cardiology/American Heart Association Task Force on practice guidelines. *Am. J. Cardiol.* 2014;64:e77-e137.
6. Kristensen SD, Knuuti J, Saraste A, Anker S, Botker HE, Hert SD, et al. 2014 ESC/ESA Guidelines on non-cardiac surgery: cardiovascular assessment and management: The Joint Task Force on non-cardiac surgery: cardiovascular assessment and management of the European Society of Cardiology (ESC) and the European Society of Anaesthesiology (ESA). *Eur Heart J.* 2014;35:2383-431.
7. Tan A, Yin JD, Tan LW, van Dam RM, Cheung YY, Lee CH. Predicting obstructive sleep apnea using the STOP-Bang questionnaire in the general population. *Sleep medicine* 2016;27:66-71.
8. ASO, Anesthesiologists. ASA Physical Status Classification System. ASA House of Delegates, 2014 [updated December 13, 2020] Available from: <https://www.asahq.org/standards-and-guidelines/asa-physical-status-classification-system>.

คณะผู้จัดทำแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับคลินิกประเมินและเตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนการระงับความรู้สึก

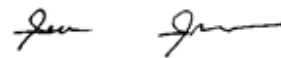
ที่ให้บริการผ่าตัดแบบวันเดียวกลับและการผ่าตัดแผลเล็ก

1. ศ.พญ.สุวรรณี สุระเศรณีวงศ์	ประธานราชวิทยาลัยและที่ปรึกษา
2. พญ.ประภา รัตนไชย	โรงพยาบาลหาดใหญ่
3. รศ.พญ.สุวิมล ต่างวิวัฒน์	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
4. รศ.พญ.มิ่งขวัญ วงษ์ยี่งสิน	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
5. ผศ.พญ.ฐิติกัญญา ดวงรัตน์	คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
6. ศ.นพ.สมบุรณ์ เทียนทอง	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. ผศ.พญ.อุ้มจิต วิทยาไพโรจน์	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
8. ผศ.พญ.พรอรุณ เจริญราช	คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. รศ.พญ.วัลภา อานันทศุภกุล	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี
10. รศ.พญ.นุชนารถ บุญจิ่งมงคล	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
11. รศ.พญ.พนารัตน์ รัตนสุวรรณ	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
12. นพ.ปณิตวิชญ์ เบญจวลีย์มาศ	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
13. ผศ.นพ.สุตสยาม มานวงศ์	คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
14. พญ.อรกัญญา ฉิมพาลี	โรงพยาบาลพลพยุหเสนา
15. พญ.สุจิตรา ทองทิพย์	โรงพยาบาลอุดรธานี
16. นพ.พงศ์พัฒน์ สัตโยภาส	โรงพยาบาลนครพิงค์

ประกาศนี้ใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

ลงชื่อ

(ศาสตราจารย์ แพทย์หญิงสุวรรณี สุระเศรณีวงศ์)
ประธานราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย